

**Bestyrelsens beretning
ved Landøkonomisk Selskabs generalforsamling
d. 30. november 2018 kl 13.00
Skovridersalen, Holmegaard Gods**

oOo

Dette er Selskabets 4. arrangement i 2018. D. 21. februar havde vi et meget spændende medlemsarrangement hos Deloitte i Slagelse. En stor, stor tak til Kenny Isaksen skal lyde herfra, både for at lægge lokaler og forplejning til. Accunia Fondsmæglerselskab kom med et aktuelt indlæg om "indsigt i det europæiske kreditmarked". Vi havde tillige et spændende indlæg fra Deloitte om mulighederne for "investering i aktier via virksomhedsordningen".

Årets anden begivenhed var en flot og veltilrettelagt sommerudflugt til Selsø-Lindholm og Ledreborg. Sommerudflugten blev lagt i september, hvilket der var stor tilfredshed med. Vi fik begge steder en helt utrolig ærlig indførelse i forskellige forhold på stederne. Vi sender en varm tak til Alexa, Marina og Philip Maltzen-Plessen for formiddagens arrangement og en ligeledes varm tak til Silvia og Jock Munro for eftermiddagens arrangement på Ledreborg. Og intern tak til Charlotte Frimer og Ulrich Holstein for en perfekt tur.

I midten af oktober havde vi her på Holmegaard et spændende og højaktuelt indlæg af advokat Michael Serup om generationsskifte-planlægning og såkaldte fremtidsfuldmagter. Også stor tak derfor.

Nærværende generalforsamling er som sagt så 4. og sidste arrangement, hvor vi vil gennemgå aktuelle politiske udfordringer og begivenheder.

oOo

Høsten 2018 har været andet år, hvor vi har haft Landbrugspakkens fulde kvælstofnormer, ingen fradrag i det såkaldte økonomiske optimum. Som nævnt er det ikke det helt optimale, hvis man som os her på egnen ligger over landsgennemsnit i udbytter. Men det er da en forbedring fra undergødskning med 15 - 20 %.

Vinterafgrøderne til dette års høst var enten etableret skidt i vådt og vanskeligt efterår 2017 og var efterfulgt af en tør og efterhånden ret kold vinter. Eller afgrøderne blev etableret her i foråret under gode forhold, men hvor den manglende regn efterfølgende forårsagede utilstrækkelig fremspiring og buskning. Tørken betød største skader i Vestsjælland, omkring Roskilde-Køge og på Lolland-Falster. Tørken har været den værste siden 1868 og der tales om, at høstudbyttet er det forholdsvis ringeste nogensinde. **(1)**

Udbyttet i græsfrø har været tåleligt med stor variation, vinterraps og hvede noget ringere og helt skidt i maltbyg. For hveden har kvaliteten været god men maltbyg typisk haft lav vægtfylde og for høje proteinindhold. Derfor svært at opnå maltbygkvaliteter.

De allerringeste udbytter er nok konstateret i konservesærter, hvor det danske udbytte er det laveste blandt Ardos 22 europæiske fabrikker, idet fabrikgennemsnittet kun blev på 52 % af normalen.

Sukkerroer er ved at blive taget op under så gode forhold, at jordprocenten og teksturskade er minimal. Udbytterne er meget svingende, nogle begyndte med meget lave udbytter på 7½ tons mens de roer, der har siddet i den lune oktober og november-periode har vundet noget ind.

Halmudbytterne har været tilsvarende lave, men der bredte sig en forståelse i vide kredse i erhvervet om, at al halm skulle presses op. Der skulle således være halm nok, blot står mængderne ikke kun hos dem, der har behov til foder og halmkontrakter.

Til positivsiden tæller, at høst- og tørringsomkostningerne har været lave, ikke meget overarbejde.

Og som et plaster på såret, så har raps- og korn-såning været særdeles gunstigt her i efteråret.

Priserne tog et vældigt hop i høst, således at hvede vel steg fra 115 kr til 155, maltbyg fra 122 til 174 kr. Siden er priserne sevet. **(2)**

Faktum er, at Danmark formentlig bliver netto-importør af korn. Det er beregnet, at det formentlig bare i transportomkostninger løber op i højere udgifter end den tørkehjælp, som planteavlen har modtaget.

Udbud og efterspørgsel er én parameter for prisdannelse – vi plejer at kigge på korrelationen til Brent-olieprisen i Nordsøen.

Man kan stadig have sin tvivl om, hvorvidt forbruget fremover vil stige. På udbudssiden sker megen opdyrkning af jord bl. a. i områder i Den tidligere Sovjetunion. **(3)** Alene Ukraine har et landbrugsareal på 21 gange Danmarks, og der er måske adfærdsændringer på vej væk fra kød. Vegetar- og veganer-kultur fortsætter fremmarch, madspild er i fokus og kommer der styr på fedme, madspild og reduceres kornforbrug til husdyrproduktionen, reddes planteavlen ikke af markant større global efterspørgsel.

Det nyligt udkomne driftsanalysehæfte fra Patriotisk Selskab kan man se planteavlens bundlinjeresultat – afkast pr ha af gældfri ejendom sammenstiller nettoudbytterne opdelt på grupper. **(4)**

Patriotisk Selskab estimerer også for de kommende år, hvilket de er gode til. **(5)** Det ser ikke sjovt ud for husdyrproduktionen og markbruget vil på grund af tørken få et svagt 2018 mens 2019 ser lovende ud.

På husdyrområdet er man udfordret. Mælkeproducenterne kæmper med forholdsvis lave afregningspriser igen og manglende grovfoder grundet tørken, minkavlen med samme problem og for svineavlerne vil Birgitte Natorp uddybe dette.

oOo

Tørken i 2018 er som sagt formentlig den værste nogensinde. Værst er de husdyrproduktioner, der både selv producerer for lidt foder og som samtidig skal indkøbe mere udefra til højere priser.

Men også rene planteavlsbrug rammes, idet ikke alle afregningspriser har kunnet følge med op. Det gør sig for eksempel gældende for visse kontraktavlsforhold og hvis afgrøderne – korn og raps – var solgt på forhånd.

Jeg var én af dem, der opfordrede til, at der blev råbt mere vagt i gevær **(6)** og hen over resten af sommeren blev der arbejdet på en tørkehjælpsspakke. **(7)** Det er min vurdering, at der var et "window of opportunity" til også at gå videre, end skat på produktionsjord **(8)** - jeg ville have taget mere med: Negativ indkomstskat og afbødning af byrden ved pesticidafgifterne. Af ulykkelige grunde, som til dels fortaber sig, blev resultatet af tørkepakken kun få hundrede millioner – tak for dem, hvor de hjælper – men altså ikke på planteavlsbedrifterne.

En begrænset tørkepakke har bevirket en stor modløshed og fører til drøje økonomiske vilkår for mange bedrifter i de kommende måneder. **(9)** Mange vil lide skibbrud.

oOo

Landøkonomisk Selskab deltager i forskellige sammenhænge med andre foreninger. Mest fylder vores repræsentation i Østlige Øers Landboforeninger, som er deciderede dagsordensættende og som har en velfungerende konsulentgruppe, ledet af Charlotte Frimer Petersen.

Charlotte og jeg repræsenterer også Østlige Øers Landboforeninger i det såkaldte Nørring-udvalg, der er en følgegruppe til Vandplanarbejdet og har heftige debatter om kvælstofindsatsen dér. For tiden ydes der en kæmpe indsats i form af de såkaldte oplandskonsulenter. Disse har til formål at identificere og markedsføre såkaldte mini-vådområder, der skal tjene til kvælstofoptagelse. Nås målet på 95,3 tons i Region Sjælland ikke, vil der blive iværksat generelle virkemidler såsom normsænkninger, flere efterafgrøder og krav til mere braklægning.

Østlige Øers Landboforeninger fik ved sit årsmøde i slutningen af oktober besøg af professor Nina Cedergren, der i årevis har forsket i toxiditet, tålegrenser, cocktail-

effekter og proportionaliteten heri. Det var et særdeles interessant bekendtskab, som bør videreudvikles.

Desværre har Østlige Øers Landboforeninger stadig ikke fået deres plads i Sektorbestyrelsen for Planteavl tilbage. Det er stærkt kritisabelt, at der i bestyrelsen for planteavlsområdet ikke findes menige bestyrelsesmedlemmer, der repræsenterer fra Fyn, Sjælland og Lolland-Falster samt Møn. Det er dog et plaster på såret, Tolvmandssektionen er repræsenteret – og nu af vores bestyrelsesmedlem Christina Hage, der tilmed – så flot – er kommet i primærbestyrelsen på et frit-valgt mandat. Men her ud over køres planteavlens menige medlemmer kun af jyder. **(10)**

Det skal nævnes, at sektorbestyrelsen i Kvæg er på 16 personer selv om problemstillingerne dér må være mindre facetterede. De skulle kunne klare sig med kun 6 medlemmer – én fra sortbrogede, én fra rød dansk landrace, én fra jersey, én fra kødkvæg, én fra økologisk produktion – og så én fra de trepattede – så de kan snildt gå 10 mand ned.

Planteavlsinteressen varetages nu også gennem Karin Dinesen, som deltager som planteavlsformand i forskellige sammenhænge og som vi skylder stor tak derfor.

Planteavlsberetning ved Landøkonomisk Selskab´s generalforsamling

2018 vil i landbrugskredse stå som ét af de værste år i "mands minde" – jeg behøver vist ikke uddybe!!

Nogle har høstet helt forfærdeligt dårligt andre har haft "normale" udbytter.. der er landmænd med økonomisk ruin hængende over hovedet. Værst er det for husdyrproducenterne som skal ud og supplere deres foderforbrug til skyhøje priser, i værste fald kan det resultere i neddrogling eller lukning af produktionen. **(11)**

Rene planteavlere vil forhåbentlig komme bedre igennem 2018, såfremt de ikke har handlet deres avl inden høst, idet det i visse tilfælde kan forekomme at man ikke kan leve op til den indgåede kontrakt og derfor skal ud og købe den manglende mængde op – til ublu priser og mulige eftersmæk fra grovvarehandelen. **(12)**

I relation til ovenstående ville det være formålstjenligt om man i erhvervet kunne blive enige om – igen – at få lavet en landsaftale for kornhandel. Sidste år var det store emne afskallede kerner i byg, i år er det proteinet som spøger. Malterierne er, i skrivende stund, forbeholden med hensyn til opkøb af danske partier – men, mon ikke piben får en anden lyd når manglen bliver stor nok.

Høsten af græsfrø var, for nogle avlere, elendig og mange udlæg overlevede ikke den vedvarende tørke efter høst. I øjeblikket er sukkerroehøsten i fuld gang – også med lave udbytter i første periode af kampagnen. Man fornemmer en hvis utilfredshed hos roeavlerne med hensyn til de betingelser der bydes dem af Nordic Sugar ! **(13)**

Tegning af kontrakter for næste år er åbnet; det bliver spændende at se om der bliver fuldt tegnet.

I relation til sukkerroedyrkning vil jeg gøre opmærksom på at der er blevet/vil blive udbetalt **(14)** 81 millioner kroner til nuværende og tidligere avlere i forbindelse med fejlagtigt opkrævede produktionsafgifter i 1999 og 2000. Har man, som tidligere avler der eventuelt er ophørt eller lignende og endnu ikke har modtaget deres tilgodehavende skal man henvende sig til Landbrugsstyrelsen for at få information om hvorledes man skal forholde sig.

Som altid er der udfordringer i udsigt: **(15)**

Frøavlens vil blive udfordret hvis Reglone bliver forbudt i 2020.

Glyphosat skal revurderes om 3 år. Midlet er blevet et følelsesmæssigt emne og vil med stor sandsynlighed ikke blive behandlet fagligt; desuden er der ingen lande i EU som ønsker at berøre emnet.

Phenmedipham som er et vigtigt middel i roedyrkingen er indstillet til forbud.

Miljø- og Fødevarerministeriet har netop offentliggjort "Udkast til **Forslag** til Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag". **(16)** Der lægges blandt andet op til skærpet indberetningsprocedure for etablering af efterafgrøder og øget kontrol. Det er, desværre, givet at visse egne i Danmark vil blive ramt urimeligt hårdt. **(17)** Min bøn skal være at der løsnes op for det totalt ubrugelige datotyranni; det er trods alt vejret der afgør hvornår etablering kan betale sig og ikke en skrivebordsgeneral i hovedstaden.

Jeg vil overlade til Jer selv at læse Forslaget.

Politisk har landbruget – som altid – været i vælten og pressen "elsker" at udstille os i det dårligst mulige lys. Som en af mine bekendte, fra byen, sagde "I er så nemme at slå på". Dette skal så absolut ikke opfattes som en beklagelse blot en konstatering OG en opfordring til at vi selv gør noget for at imødegå angrebene.

En tidlig morgen på P1 fik præsidenten for Danmarks Naturfredningsforening lejlighed til at udspy den ene ubehagelighed efter den anden i forbindelse med fiskedød i Filsø – helt uimodsagt ! Og så alligevel ikke, idet Fru Gjerding blev kørt igennem et faktatjek, hvilket fik fru'en til at revidere sine udtalelser. **(18)**

I "Børsen Mener" kommenterede Steen Bocian på den hjælpepakke VLAK, S og DF var blevet enige om at "give" til landbruget, **(19)** i parentes bemærket kom den ikke planteavlens bemærkelsesværdigt til gode. Bocian skrev blandt andet "I forvejen kommer almindelige danskere til at betale en del af prisen for tørken i form af højere priser på fødevarer" – GID DET VAR SÅ VEL.

Hvis det stod til os landmænd skulle der ikke være "pakker" men ordentlige vilkår baseret på faglig og juridisk dokumentation!!!

Miljø- og fødevareminister Jakob Ellemann-Jensen har, desværre, ingen mission om at opfylde dette ønske idet han er sat i verden for at "please" bybefolkningen op til det kommende valg. **(20)** Jeg er sikker på at dén del af befolkningen også gerne vil have at love der vedrører dem er baseret på fakta. Vi bliver nødt til at vedblive med at imødegå de uretfærdige tiltag der bliver pålagt os; det værste der kan ske er at vi bliver bange for vores egen skygge. En landmand jeg var sammen med forleden mente at vi skulle holde lav profil da det ikke var formålstjenligt at kræve f.eks. pesticidafgifterne fjernet "i et valgår". Jeg spørger bare: hvornår skulle vi så???

Landbruget har gentagne gange, uden held, bedt lovgiverne om at forholde sig til vore nabolandes vilkår i forhold til de hæmmende konkurrencevilkår der hersker; det er derfor opmuntrende at se at Dansk Industri også har en mening herom. Måske det kan hjælpe når de "tunge drenge" kommer på banen. **(21)**

Vi befinder os i et valgår og alle kneb gælder for at indsmigre sig hos vælgeren – nu med Danmarks Naturkanon! **(22)** Man fristes til at tro at den udøvende magt ikke mener dén enkelte borger kan tage vare om sig selv! Men, i afgørelsens time, er det krydset der bliver sat i valglokalet der bestemmer om al snakken kan holde. Jeg er bange for det bliver et meget spændende og afgørende valg for landbruget som hele – meget er på spil og tvivlen om hvem der kan og vil, på Christiansborg er, er stor.

Jeg vil ønske alle et Godt Nytår med ønsket om en – forhåbentlig – god vækstsæson.

oOo

Landøkonomisk Selskab deltager også i formandskredsen, der mødes 5 – 6 gange årligt på Axelborg eller andetsteds. Vi fremfører stadigt, at primær-landbrugets interesser styrkes selvstændigt og overfor virksomhederne i Landbrug & Fødevarer. **(23)** Den øverst ansvarlige er stadig Morten Høyer, som er meget dedikeret, analytisk og ansvarsbevidst.

Fælles for alle landbo- og familielandbrugsforeninger er generel medlemstilbagegang til nu 21.441 medlemmer. **(24)** Dejligt at Landøkonomisk Selskab er eneste med fremgang i Region Sjælland. Tak til alle Jer, der har bidraget dertil. Som tak sender vi igen en krukke rundt, hvor I kan lægge forslag til nye medlemmer i.

Landbrug & Fødevarers ambition er at holde sig over 50 % medlemsopbakning. Der er truet med kontingentstigninger, som er varslet til næste år af Landbrug & Fødevarer og dette kan give bagslag og medlemsfrafald og muligvis netto reducere kontingentindtægterne til nul, hvis medlemsfrafaldet bliver stort.

Vores forening deltog i vinter i et møde på Axelborg, hvor vi fremførte, at vi for så vidt ikke havde noget imod at betale mere i kontingent, blot vi fik mere fokus på en række mærkesager. **(25)** Tak til Jer, der brugte en kold vinteraften dér.

oOo

Flere af de tilstedeværende deltog i delegeretmødet i begyndelsen af denne måned, der var 3 Venstreministre til stede, herunder statsministeren. Landbrug & Fødevarer efterlader et indtryk af, at det går bedre i landbruget, hvilket jeg nu ikke genkender i de kredse, hvor jeg færdes. Prisen på jord er ikke steget, men er faldet. Det blev senere, nemlig her i foråret, konstateret af Danmarks Statistik, at prisen på jord, incl. bygninger, er faldet 10.400 kr pr ha. Det svarer til 26 mia på landsplan og lægges der dertil et forventet underskud på 6 mia som følge af tørken, er egenkapitalen reduceret med 32 mia ud af de ca 85 mia, som vi fik beregnet i efteråret 2017. **(26)**

Hvis tallene senere viser, at egenkapitalen nu er nede på 52 mia, er den så faldet ca 85 % på de små 12 år, der er gået siden jeg blev formand for Landøkonomisk Selskab. Det er derfor ikke så underligt, at antallet af konkurser er stigende. **(27)**

oOo

Inspireret af Søren Pinds 10 teser, som Landøkonomisk Selskab fremførte sidste år, er status efter et år følgende:

1. tese: Landbrugspakken kan stadig reddes – indfør balancebetragtninger

Tanken med Natur- og Landbrugskommission skulle give højere produktion med mindre tab. til det omgivende miljø. Jørn Jespersen satte for alvor fokus på misforståelsen om, at "One size fits all". Men fordi man er blevet hængende i gamle modeller som økonomisk optimum, manglende "forurenere-betaler-princip" og fravalg af massive målinger og balancebetragtninger, er de gode erhvervsvenlige intentioner ved at gå tabt i et modelcirkus. **(28)** Vi omgærdes af et reguleringsregime af helt ukendte dimensioner. I vandplanernes skrappeste indsatsområder tales om skrappe gødningsrestriktioner på 70 % af arealet, mange flere efterafgrøder og store braklagte arealer. Så det er svært at genkende Esben Lunde-Larsens "Ingen bliver reguleret, hvis der ikke er fagligt grundlag for det".

Opfordringen skal derfor stadig være at måle og se på balancerne og hvis man opstiller et normalt korn-græs-raps-sædskifte, som vi også viste sidste år, **(29)** ses det, at kvælstofoverskuddet ikke er meget større end naturbidraget – og det er før omsætningen i jorden. Selv om der mange steder ikke er noget indsatsbehov, iværksættes der nu tilmed en række minivådområder til fjernelse af kvælstof i vandløb, hvor der end ikke er målt nogen overskridelse.

Det kan i værste fald betyde fosforfrigørelse, der er meget værre. Og så etableres der en masse efterafgrøder, med meget tvivlsom effekt. **(30)**

Efterafgrøderne optager nemlig næringsstoffer fra jordvæsken om efteråret, hvor næringsstofferne oftest er harmløse og frigør dem efter nedpløjning hen på foråret, hvor næringsstoffetab er alvorligt og hvor de nødvendigvis forårssåede afgrøder ikke kan opfange noget. I Karrebæk-Fjord-rapporten viste det sig netop, at reduktion af kvælstof i efterårs- og vintermåned er nærmest uden betydning.

Kvælstofreduktion skal derimod ske foråret. Reduktion med 100 ton kvælstof efterår eller vinter giver en reduceret algevækst på kun 2-3 pct. Reduktion med 100 ton kvælstof i maj – juli giver derimod en reduktion i algevækst på næsten 40 pct. Med andre ord, er det ikke landbrugets kvælstof der er et problem!

Så rådet er:

- Få etableret en First-mover-ankendelse af tidligere tiders miljøindsats, således at indsatsen ikke kommer til at minde om, at man pålægger ejere af nulenergihuse om at efterisolere med 100 mm Rockwool.
- Kig på input-outputforhold. Balancebetragtninger vedtaget i Sektorbestyrelsen før Jul og i Primærbestyrelsen i januar 2017 som et frivilligt virkemiddel, og vi gentager synspunktet fra 2017 **(31)**
- Gå LOOP-systemet og N-less4 og 5-modellerne grundigt efter i sømmene, de er baseret på forældede data og indeholder graverende, systematiske fejl. **(32)** I foråret 2016 blev det lovet, at N-less-5s revision var nært forestående. At den ville udkomme til november, men intet er sket. Løftet om dens snarlige fremkomst blev gentaget af fødevare- og miljøminister Jakob Ellemann-Jensen i maj i år – at den ville udkomme senest i november. Så må vi se om det nås, der er 10½ time tilbage.
- Vær stadig opmærksom på de alvorlige fejl i Retentionsbegrebet, det fik vi fastslået for over 2 år siden - omskriv Fakta om Kvælstof. **(33)** Det er en publikation, der baserer sig på forældet viden og fejlagtige modeller og antagelser, træk den tilbage.

2. tese Vandområdeplaner må på rette spor, fagligt og u-politiseret

De såkaldte Vandområdeplaner, der udspringer af Vandrammedirektivet, udvikler sig stadig som en total farce. Fagligheden er tvivlsom og det kommet så vidt, at et hold af udenlandske forskere har gennemgået fagligheden. Landbrug & Fødevarer populariserede problemstillingerne i "De syv Synder", som blev vel modtaget – om end sent. Forskernes konklusion var, set fra vores side, klart en kritik af manglende erkendelse af andre presfaktorer, ålegræsmodeller, 1900-tilstanden, for grov typeinddeling, algevækstens sæsonmæssige forskellighed, modelopbygninger og usikkerhedshåndtering.

Forskerne tager i deres kritik hul på den helt centrale problemstilling om presfaktorer, som Povl Vejby-Sørensen har rejst, nemlig er det kun landbrugets næringsstoffetab, der er årsag til eutrofieringen – Nej

Bidraget fra husholdningernes spildevand har været sublimeret. **(34)** Det siges, at et menneske taber 7 kg N/år og at 11 % af spildevandet ikke renses grundet overløb. Dette giver et bidrag på 770 g N/person. Tillige siges det, at der kun frarenses 85 % af kvælstoffet i renseanlæggene af de resterende 6,33 kg N, hvilket giver et tab på yderligere 950 gram. Altså et samlet tab i spildevand på 1,72 kg N pr indbygger og ved 5,6 mio indbyggere, bliver det til over 9.000 tons kvælstof. Og tilmed i en højmolekylær kvælstof-form, der er meget iltforbrugende at omsætte.

Dette skal ses i lyset af, at ministeren har udtalt, at der vil ske en justering og en evaluering af hele området, men målsætningen om yderligere efterafgrøder og skærpelse med 6.200 tons i 3. planperiode står stadig ved magt.

Vi har lagt de 7 Synder på vores hjemmeside www.loes.dk til nærmere selvstudie. **(35)**

Et virkemiddel i vandområdeindsatsen er etablering af minivådområder med offentlig støtte – men med godskrivning af gevinsten i hele deloplandet. Dette dilemma kunne fratage interessen hos den enkelte, men der er nu skabt en mulighed for, at den enkelte lodsejer får mulighed for at overtage projektet efter nu 10 år.

3. tese: Korn- og rapsafregningsaftale må på sporet igen

For salgsafgrøder, der leveres i høst må gælde betryggende handelsvilkår. Der er ikke sket noget og Landbrug & Fødevarer må se få aftalekomplekset på plads og opstrammet.

4. tese: Vandløbslov skal tilse, at både vandafledning og miljø tilgodeses på samme tid

Der har i 2016 og 2017 været nedsat et udvalg, som under Henrik Høeghs ledelse har gennemgået forskellige forhold omkring vandløbsloven. Det burde ende med en ny vandløbslov eller i det mindste nogle ændrede administrative rutiner. Vi har bedt Helge Danneskiold-Samsøe om at komme med det roste indlæg, som han holdt på delegeretmødet tidligere på måneden:

I Danske Vandløb glæder vi os over samarbejdet med Landbrug & Fødevarer, det vil jeg gerne kvittere for. **(36)** Udfordringerne er mange. For tiden arbejder Miljø- og Fødevarerministeren på de indstillinger der blev afleveret fra vandrådene ved årsskiftet herunder også mindretalsudtalelser. Det var et stort og omfangsrigt materiale vandrådene skulle gennemgå på alt for kort tid. Der var slet ikke tid nok til at komme ud og se de åstrækninger, som der skulle tages stilling til.

En af de helt store udfordringer i vandplanerne har været fejlkategorisering af vandløb. **(37)** Som eksempel ser I her billede af Ågeby Å på Vestlolland den 1. oktober i år. Åen er taget med i vandplanerne som et naturligt vandløb, på trods af at den tydeligvis er gravet og den har udløb i Nordkanalen som ender ud i Kramnitze

Pumpestation, som for øvrigt er Nordeuropas største. Vandløbet er således på ingen måde naturligt, men kunstigt. At det er med i vandplanerne betyder, at der skal kunne leve fisk i åen, på trods af at den tydeligvis var udtørret selv 1. oktober i år. Det må således forventes at åen har været udtørret hele sommeren, og dermed ved vi allerede nu, at den ikke vil kunne opnå god økologisk tilstand pga. manglende fisk.

Tilsvarende ses her billede fra 1933 af Ryde Å på Vestlolland med udløbet til Ryde Å Pumpestation. **(38)** Her er slet ikke tvivl om at pumpekanalen er kunstig, de står jo med graveværktøjet, men nej i vandplanerne er det kun stærkt modificeret. Hvordan kan det ikke være kunstigt, når pumpekanalen er gravet på gammel havbund og det hele området ville være oversvømmet selv i dag, hvis man ikke pumpede vandet væk? På samme måde kan vi finde fejlkategoriseringer af vandløb over hele Danmark. Det er simpelthen ikke godt nok, og vi risikerer desværre store oversvømmelser, hvis disse fejl ikke bliver rettet!

oOo

Under emnet Vandløbslov skal det nævnes, at flere af vores medlemmer har deltaget meget aktivt i de såkaldte Vandråd. Struktur, administration og opdrag var uklart og det er faldet meget forskelligt ud, hvordan det er lykkedes at pille vandløb med manglende økologisk potentiale ud. Ulykkeligvis var Næstved Kommune ét af de steder, hvor det gik helt galt og det har ført til, at vi sammen med tidligere kontorchef i Landbrugsministeriet Flemming Duus-Matthisen forfølger 3 principielle spørgsmål: 1) Hvor længe efter overskridelsen af en høringsfrist må en myndighed komme med sit bidrag ? + 2) Kan en myndighed indføre nye evalueringskriterier, som ikke er foreskrevet ? + 3) I hvor høj grad kan den lokale, folkelige involvering tilsidesættes ?

5. tese: Ejendomsvurderingsystem og generationsskifte – forår '17 –bør kunne reddes

Det har i årevis været på Folketingets agenda, at der skulle udvikles et nyt ejendomsbeskatningssystem. På ejerboligområdet har der været eksempler på, at to næsten identiske beboelser med samme beliggenhed havde vidt forskellige vurderinger. Antallet af klager har lagt myndighederne ned, hvilket ikke var holdbart. Men urimelighederne var jo åbenbare.

På land- og skovbrugsområdet har vi vel ikke været sønderligt utilfredse med det gamle system. Men vi er blevet trukket med i slipstrømmen over uhensigtsmæssighederne på ejerboligområdet. Og så vil man ikke længere beskatte den samlede landbrugsejendom. Men i den politiske aftale fra efteråret 2015 **(39)** arbejdedes der alligevel med en værdi af den samlede ejendom. Fremadrettet bliver det kun ejerboligen og jorden, der værdiansættes som løbende beskatningsgrundlag. Og for jordens vedkommende bliver det jordens grundværdi og ikke ejendomsværdi, der udmåles skat af.

Ændringen af vurderingsprincippet fører til, at man ved generationsskifter må "konstruere" en pris til beregning af gavegivers ejendomsavanceskat, genvundne

afskrivninger, latente skatter etc. Og for gavemodtager skal gavens værdi kunne opgøres til beregning af anskaffelsesværdi, gaveafgift og til bestemmelse af tinglysningsafgift. I Skat skal etableres en såkaldt vurderingsenhed, hvor der i visse tilfælde indhentes ejendomsmægler-vurderinger.

Fravælges de hidtil kendte periodiske vurderinger, opstår der en utrolig usikkerhed. Det er ikke en retsstat værdig. Det vil blive komplet umuligt at tilrettelægge generationsskifter på grund af uforudsigelighed, hvor en mulig residual-formue enten skal tjene til at opretholde gavegivers tilværelse eller gå til andre børn. Klagemængden kan blive uoverskuelig stor – i hvert fald frustrationen.

Det har nu vist sig, at beregningsmodellen for ejerboliger er ufuldkommen. Prøvekørsler har vist større afvigelser end de forskelle i det gamle system, der var årsag til ønsket om et nyt system.

Regering og Folketing burde benytte lejligheden til at genindføre periodiske vurderinger på land- og skovbrugsområdet. Man kender allerede 2 af komponenterne. Næmlig jordens grundværdi og ejerbolig-værdien.

Man mangler kun værdien af driftsbygninger, men de kendes jo fra drifts- og skatteregnskabet. Og så mangler man kun en omsætningsfaktor fra jordens grundværdi til dens ejendomsværdi. Og det kunne blot tage udgangspunkt i gennemsnittet af de hidtidige omsætningsfaktorer bag tillægsparcels-værdien.

Indfører politikerne dette enkle system, vil det ligge meget tættere op ad den politiske aftale, som blev indgået i efteråret 2015 og som giver området den fornødne retssikkerhed. Og mere retssikkerhed og mindre uforudsigelighed var dét man tilstræbte.

Antallet af handler med landbrugsejendomme af forskellig art, med forskellig jordtype og forskellig beliggenhed er så utilstrækkelig lille, at der ikke kan etableres en pålidelig statistik, hvilket skaber den omtalte retsusikkerhed. Derfor, giv os de periodiske vurderinger tilbage.

Jeg vil stadig hævde, at sagen burde kunne reddes. Det vil være dyrt for SKAT at indhente ejendomsvurderinger hos ejendomsmæglere, måske 30 – 50.000 kr. pr vurdering. Det bliver SKAT trætte af. Vi foreslår stadig, at man bør bibeholde den omtalte "byggeklodsmode".

Andre erhvervsgrupper, blandt andet de industrielle, ejerledede virksomheder, har arbejdet på, at gave- og arveafgifterne skulle nedsættes, hvilket som bekendt er lykkedes. I første omgang trappes der ned mod 5 %, men ønsket er en hel afskaffelse. Det politiske forlig er desværre meget skrøbeligt, da Socialdemokratiet ikke er med, idet Sass Larsen vil rulle det hele tilbage.

Desværre er det ikke kommunikeret klart ud, at 5 %-afgiften kun gælder for visse, afgrænsede aktivklasser, hvorunder skov- og landbrug henhører. Men sådan noget som stuehuse og udlejningshuse er ikke omfattet, så det er virkelig de aktiver, der er

aktiv driftsbetonede. Gudskelov er det lykkedes, med advokat Michael Serups assistance, at få afklaret kravet om 50 timer pr måned eller 600 timer pr år.

6. tese: Særligt skrappe danske rammevilkår og overimplementering må afskaffes NU

I årevis har diskussionen om overimplementering pågået. (40) Bæredygtigt Landbrug tog det til sig som en hjertesag og fik bevilget promilleafgiftspenge til en faglig undersøgelse ved professor Troels Troelsen. Projektet led skibbrud men har i årets løb fået oprejsning, idet Jytte Krag-Juel-Vind-Frijs fik foranstaltet en "second-opinion-undersøgelse", der gav rapporten retfærdighed og emnet var tidligt i 2018 omtalt af Torben Vagn Rasmussen. (41)

Fakta er, at PSO-afgiften er afskaffet og at de helt urimelige normnedsættelser er ophævet. Disse elementer udgør nok omkring 1.200 kr. pr ha i lettelse tilsammen. Tilbage står skatten på produktionsjord, pesticidafgiften og en række administrative byrder, herunder anvendelsen af efterafgrøder i situationer, hvor de er nyttesløse og hvor de fordrer vårsædsdyrkning, der sædvanligvis er mindre lønsomt. Summen af stadig værende sær-byrder beløber sig nok til andre 1.200 kr pr ha. Kapitaliseret med faktor 33 giver det 40.000 kr pr ha, hvilket nok kunne lune mange steder. I forbindelse med tørkepakken fik jeg (42) lejlighed til at fremføre, at de skrappe rammevilkår og den dårlige indtjening bevirker særlig stor følsomhed ved for eksempel begivenheder som tørke m.v.

Det er i den forbindelse meget glædeligt, at selv SEGES nu anerkender, at danske landmænd har byrder i særklasse. (43)

7. tese: Arbejd med Finansiering –Bidragssats og løbetidsforlængelse

I Østlige Øers Landboforeninger arbejdes der seriøst med, at der for unge landmænd kan accepteres højere belåningsgrænser, hvilket vi venter os meget af.

Store dele af den industrialiserede verden er stadig begunstiget af exceptionelt lave renter, ikke set siden 1600 i Holland - kortvarigt. Man må spørge sig om, hvor længe det varer ved og man må bekymre sig over, at landbruget stadig er den sektor, hvor andelen af korte lån er størst, vist ca 75 - 80 %.

Finansieringens sammensætning – de korte renter – er ikke eneste trussel. Mange bedrifter er belånt med 10-årig afdragsfrihed. Derfor vil dansk landbrug stadig være tjent med at der etableres annuitetslån med løbetider på 40 – 45 år, det giver meget mindre afdragsbyrder.

Bidragssatserne for landbrugssegmentet er vist krøbet over 1 %.

8. tese: Gæstprincipets fastholdelse vil være vigtigt for landbruget

Flere i vores lokalområde er blevet mødt med, at det hidtidige princip om, at offentlige forsyningsledninger – vand, strøm telefon, bredbånd, etc – kan forlanges omlagt vederlagsfrit, hvis omstændighederne tilsiger det. Dette kan være et ufravigeligt behov, hvis der sker vejudvidelser eller hvis landbrugsjord skal bebygges.

Den nye praksis i deklARATIONERNE er, at man fraskriver sig gæsteprincippet, hvilket kan være meget bebyrdende. I vore dage kan forsyningsledninger være så bekostelige, at der er helt ude af proportion, hvis lodsejeren, der jo er den lille i økonomisk forstand, skal bære denne udgift for det oftest stenrige forsyningselskab.

Det er derfor glædeligt og flot, at Landbrug & Fødevarer, Østlige Øers Landboforeninger og berørte, toneangivende landmænd på Østsjælland har anlagt en retssag om gæsteprincippet ved Kriegers Flak (44) – alene ud fra den betragtning, at omlægning af én km kan løbe op i 26 millioner kr. og driftsstop på ledningen i et par uger kan løbe op i 18 millioner kr. som erstatningsansvar. En lignende sag er under opsejling i Vestjylland vedrørende Baltic Pipe, som også løber gennem Det sydlige Sjælland, hvor det møder stærk modstand.

Det er tillige glædeligt, at Højesteret netop har fastslået, at gæsteprincippet er et gæsteprincip.

9. tese: Landbrug & Fødevarers kommunikationsindsats må snart få jordforbindelse

Det er meget glædeligt, at der er sket et skift i kommunikationsindsatsen – en imagekampagne til over 80 mio. kr. Den blev iværksat, da Michael Brockenhuus-Schack var formand. Projektet startede godt men i årenes løb der blev aldrig skabt forbindelse mellem et højtragende abstraktionsniveau og primærlandbrugets medlemmer. (45) Det er nu sket og vi glæder os til at se mere af den skuffe. Vi overvejer seriøst at invitere Christian Hüttemeier ned til at præsentere medieindsatsen ved det kommende vinterseminar. Det absurde er, at Christian Lassen, som ejer stedet her og Jørgen Skeel, Birkelse, gjorde en kæmpe indsats for 20 år siden i Tolvmandssektionen, varmt støttet af mig. Imageindsatsen er nu mere blevet vedkommende for "the guy who pays". Eksemplet med "De syv Synder" (46) er et eksempel, der er mere fakta-tung, informerende og vedkommende. Folk er simpelthen bare glade for at blive klædt fagligt og sagligt på.

10. tese: Plantebeskyttelsesafgiften kan godt neutraliseres uden tab af incitaments-element

Initiativet til fjernelse af den økonomiske belastning af erhvervet fra pesticidafgiften blev igangsat af en gruppe bestående af Søren Laustsen, Carl Heiselberg, Peter Poulsen og Ib Jensen godt bistået af Søren Thordal. (47)

Gruppen er fremkommet med forslag til 7 måder, hvordan den økonomiske belastende pesticidafgift kan lettes og hvor incitamentsstrukturen til at begrænse

forbruget bibeholdes. Vi håber stadig, at det lykkes at slå igennem i det politiske system.

Forslagene er: **(48)**

- 1) **total fjernelse af afgiften**, hvilket nok ikke er politisk muligt at finde 90 mandater i Folketinget bag
- 2) **noget-for-noget**, hvor der tilbageføres afgift i rater alt efter, hvor mange miljøforbedrende tiltag, der iværksættes
- 3) **tilbageførsel til landmanden**, hvor det samlede provenu fordeles ligeligt på hele landbrugsarealet og tilbagebetales. Den der er en klovn til brug af pesticider, taber på ordningen, mens den, der bruger snedigt lidt undergennemsnitligt, vinder på ordningen.
- 4) **grundfradragsmodel baseret på måltal**, hvor der tillades et vist afgiftsfrit forbrug og hvor der først beregnes afgift, når forbruget overskrider et vist norm-måltal
- 5) **afgiftsloft**, hvor der efter et vist forbrug ikke længere pålignes afgift
- 6) **reducerede, men differentierede afgifter**, hvor basisafgiften fjernes og progressiviteten reduceres
- 7) **status quo**, hvor der intet forandres. Den er vi ikke lune på.

oOo

Afslutningsvis skal der lyde en stor tak til medlemskredsen for opbakning gennem Jeres medlemskab af Landøkonomisk Selskab. Også stor tak til Jer i bestyrelsen – og til enkeltmedlemmer i medlemskredsen, der yder en stor indsats – for støtte og for at repræsentere vore meninger i forskellige udvalg og nævn. Stor tak for værtsskab hos bestyrelsesmedlemmerne ved årets møder.

Endelig stor og varm tak til Palle Henriksen, der står for finanserne og sidst men ikke mindst til vores foreningssekretær Charlotte Frimer Petersen, der yder en helt enestående indsats.